

Stadig bedre!

Kvalitetsplan for barnehage 2011–2015

STAVANGER KOMMUNE

STADIG BEDRE!

KVALITETSPLAN FOR BARNEHAGE 2011–2015

Innhold

Forord.....	6
Innledning.....	7
Visjon.....	8
Barnet som medskaper	9
Barnehagen som språklig arena.....	10
Antall, rom og form	11
Pedagogisk utviklingsarbeid.....	12
Dokumentasjon og vurdering.....	13
Bruk av egenvurderingsskjema.....	14

Forord

Nye kvalitetsplaner for barnehage, skole og skolefritidsordning for perioden 2011 -2015 skal ivareta helhet og sammenheng i lærings- og utviklingsarbeidet for barnehage- og skolebarn i Stavanger. Dette er kvalitetsplanen for grunnskoleområdet.

Planene har gjennomgående fokusområder med målsettinger om økt faglig og sosial læring både i forhold til enkeltindividet og i forhold til fellesskapet. Samtidig som planene understreker sammenhengen mellom barnehage og skole, er det også viktig at barnehager og skoler praktisk legger til rette for helhet og sammenheng i overgangen.

Alt arbeid i barnehage og skole må bygge på målsettinger om livslang læring og motivasjon for stadig å lære og utvikle seg og å strekke seg etter nye mål.

Planene forutsetter at ansatte og rådsorganene for barnehagene gjøres kjent med planene for skole og skolefritidsordningen og tilsvarende at ansatte og driftstyrene ved skolene kjenner til i barnehageplanen.

Vi ønsker alle lykke til i arbeidet med å videreutvikle en enda bedre Stavangerbarnehage og enda bedre Stavangerskole.

Per Haarr
direktør

Rannveig Eriksen
barnehagesjef

Eli Gundersen
skolesjef

Innledning

STADIG BEDRE – PLAN FOR KVALITETSUTVIKLING I STAVANGERBARNEHAGEN

Denne planen er den tredje kvalitetsplanen for Stavangerbarnehagen. Fokus i barnehagene rettes nå i enda større grad mot kvalitet og innhold.

Ny kvalitetsplan skal for Stavangerbarnehagen være med på å bidra til:

- Å utvikle et likeverdig barnehagetilbud med høy kvalitet i alle barnehager
- Å styrke barnehagen som læringsarena
- At alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap

Planen bygger på Rammeplan for barnehager, St.meld. nr. 41 (2008–2009) Kvalitet i barnehagen, NOU 2010 – Mestring og mangfold, NOU 2010 – Med forskertrang og lekelyst, NOU 2009 – Rett til læring.

Ny kvalitetsplan er:

- Et styringsdokument for ansatte i barnehagene og Oppvekst og levekår
- En orientering til politikerne om fokusområdene i Stavangerbarnehagen
- Et grunnlag for kompetanseheving og – utvikling
- En informasjon til foresatte

Det understrekes i Stavanger kommunes handlings- og økonomiplan 2011–2014 at et kompetent personale er avgjørende for et barnehagetilbud med høy kvalitet. Oppvekst og levekår vil legge til rette for kompetanseutviklingstiltak. Det utarbeides en egen kompetanseplan som er i tråd med kvalitetsplanen. Kvalitetsplanen skal være tydelig og kortfattet og ikke utfyllende for all virksomhet i barnehagene. Kvalitetsplanen skal skape felles fokus for utvikling og vekst.

Fokusområdene er:

- Barnehagen som språklig arena
- Antall, rom og form
- Pedagogisk utviklingsarbeid
- Dokumentasjon og vurdering

Til hvert fokusområde er det formulert mål. Målene som retter seg mot barnas læring og utvikling, er formulert som prosessmål. Det er selve læringsområdet og arbeidsmåtene barna skal bli kjent med.

Visjon

BARNEHAGEN – EN GOD LÆRINGSARENA FOR ALLE BARN

Overordnet målsetting for Stavangerbarnehagen
Stavanger kommune skal gi kvalitativt gode barnehageplasser.

KVALITETEN I BARNEHAGEN

Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Det skal være en kontinuerlig kvalitetsutvikling.

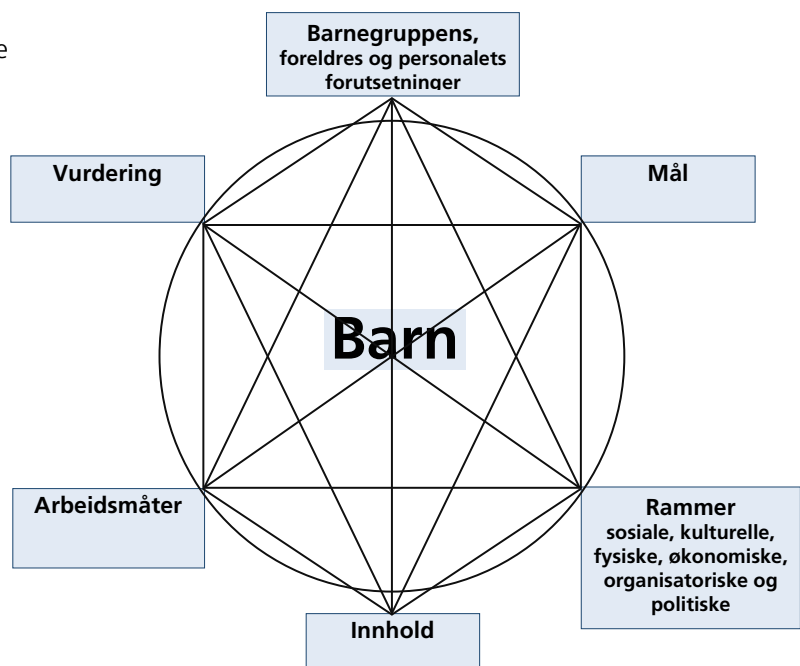
Kvalitet utvikles i barnehagen gjennom kontinuerlige prosesser mellom barn / voksne og innhold, og kan vurderes på ulike måter:

- Subjektiv vurdering av kvalitet kan defineres som hvordan brukere og andre aktører vurderer tilbudet barnehagen gir.
- Objektiv vurdering av kvalitet kan forklares som rammefaktorene og forutsetningene for å gi et barnehagetilbud av høy kvalitet.
- Prosesskvalitet handler om innholdet, hvor prosess- og samspillkvalitet er knyttet til hverandre. Kvalitet handler om hva ansatte gjør og hvordan gjennomføringen er.

Den didaktiske relasjonsmodellen viser hvilke faktorer som må være til stede i et pedagogisk systematisk barnehagetilbud. Kvalitet i barnehagen handler om hva ansatte gjør og hvordan gjennomføringen er. Didaktikk handler om tilrettelegging av lærings- og utviklingsprosesser, med momenter som læringens innhold, mål og lærestoff, gjennomføring, metode og arbeidsmåter, dokumentasjon og evaluering, sosiale, kulturelle og fysiske rammer for læring, personalet, barna, rom, utstyr med mer og sammenhengen mellom disse. Innenfor modellen kan man stille spørsmål om:

- Hva skal barn lære?
- Hvorfor skal de lære det?
- Hvordan skal de lære det?
- Kan de lære det?
- Har de lært det?
- Hvilke rammefaktorer spiller inn?

Spørsmålene ovenfor illustrerer elementene i det didaktiske arbeidet.

Barnet som medskaper

Barnehageloven § 3 slår fast at barn i barnehage har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, dette gjelder alle barns rett til medvirkning i barnehagen. I Stavangerbarnehagen skal barn medvirke i egen utvikling og læring. De ansattes evne til å fange opp barns kroppslige og verbale uttrykk, prøve å tolke dem, og å svare på uttrykkene på en anerkjennende og tydelig og ansvarlig måte, vil ha stor betydning for at barn er aktive medskaperne i egne lærings- og utviklingsprosesser. Barns mulighet for medvirkning har stor betydning for barnets relasjon til seg selv og til omgivelsene. Hvordan omgivelsene responderer og forstår barnet, påvirker barnets utvikling.

Det skal legges vekt på at medvirkningsprosesser skjer innenfor et fellesskap og gjennom deltakelse i ulike typer relasjoner. Det handler om barnets rett til å få støtte til å uttrykke seg, bli synlige og delta aktivt i sosial sammenheng. Gjennom medvirkning i barnehagen forberedes også barnet til deltakelse i et demokratisk samfunn.

BARNEHAGENS INNHOLD OG VERDIER – LIVSLANG LÆRING

Stavanger kommune skal gi barnehagetilbud hvor innholdet legger vekt på verdier og holdninger i barnehageloven, og som gir det enkelte barn muligheter og kompetanse til deltakelse i samfunnet.

Omsorg i barnehagen handler både om relasjonen mellom personalet og barna, og om barnas omsorg for hverandre. Det er personalet som har ansvar for relasjonen. Å gi barnet mulighet til å gi hverandre

og ta imot omsorg, er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse og er et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv. Det handler blant annet om at barna må bli i stand til å ta en annens perspektiv og lære seg å forstå andres følelser, vise omsorg og empati.

Leken har en egenverdi som barn uttrykker seg gjennom. Den har en framtrødende plass i barns liv og er en grunnleggende livs- og læringsform. I leken utvikles også vennskap og fellesskap. Vennskap og gode relasjoner mellom barn/barn og barn/voksen har stor verdi for læring og opplevelse av glede, trivsel og mestring. Barnehagene skal gjenspeile samfunnet ellers, den skal legge til rette for et inkluderende fellesskap og arbeide med mangfold som en ressurs. I Stavangerbarnehagen skal alle barn være deltakende i et inkluderende fellesskap og oppleve at deres kultur og identitet er viktig.

De første årene i et menneskes liv er en læringsintensiv fase. Tidlig innsats og høy kvalitet på barnehagetilbudet i hele barnehagealderen gir de beste muligheter for utvikling og læring. Barnehagen skal legge til rette for både uformelle og formelle læringsaktiviteter.

I barnehagen er samhandlingsprosesser i lek og læring og det å ta hensyn til hverandre forutsetninger for barnets danning. Danning handler om å få et bevisst forhold til omgivelsene og å reflektere over det en gjør i samspill med andre. Danning er en forutsetning for meningsdanning og demokrati. Barnehagens innhold skal bygge på et helhetlig læringssyn hvor danning, omsorg, lek og læring står sentralt, jfr. Barnehageloven.

Barnehagen som språklig arena

Barnehagen er en viktig arena for å utvikle språk, kultur og identitet. En trygg forankring i eget språk og kultur gir de beste forutsetninger for å utvikle egen identitet. Språket er identitetsdannende og nært knyttet til følelser. Barnehagen må gi barnet støtte i å bruke sitt morsmål og samtidig arbeide med å fremme barnets norskspråklige kompetanse.

De første årene i et menneskes liv er grunnleggende for utvikling av språk. Å kunne kommunisere med andre er sentralt for å delta aktivt i et fellesskap. Samhandling gjennom kroppsspråk og lek med lyder er en vesentlig del av barnets måte å kommunisere med og nærme seg andre mennesker på.

Tilgang til gode språklige erfaringer og sosialt samspill og mestring av språk i småbarnsalder kan bidra til å forbygge sosiale ulikheter i befolkningen.

Barns språkutvikling henger sammen med kvaliteten på språkmiljøet de er omgitt av. For å sikre god språkstimulering bør barnehagen legge til rette for et rikt og variert språkmiljø med tilgang til lek, sang, samtaler, bøker og aktiviteter. Et rikt språkmiljø forutsetter kompetent

personale som har gode språkkunnskaper og kunnskap om og evne til å forstå barns ulike uttrykksformer for å støtte og utfordre barnet til videre utvikling. Personalet må være bevisste på at de er svært viktige språklige rollemodeller for barna.

For å sikre en god språkutvikling bør alle barn få varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Språk læres kontinuerlig og først og fremst gjennom de daglige aktiviteter barna tar del i.

Barn utvikler språk i samspill med andre mennesker. De må også kjenne personlig interesse for, og personlig utbytte av, å gå inn i ulike kommunikasjonssituasjoner. Aktiviteter som bidrar positivt i barns språkutvikling og tilrettelegging for disse:

- Den gode samtalen
- Rim, regler, dikt og sang
- Fortelling og høytlesing
- Lek
- Utforskning av skriftspråket

MÅLSETTING

- Alle barn skal oppleve glede og mestring i kommunikasjon og samspill med andre barn og personalet i barnehagen
- Alle barn skal få støtte i egen språkutvikling

PROSESSMÅL

- Vår barnehage har kompetanse til å støtte og lede barn i samspill, lek og inkludering for å legge til rette for god språkstimulering
- Vår barnehage legger til rette for at barn gjennom fortellinger, rim og regler, dikt, sang, undring og samtaler lærer å forholde seg til andre ved å utforske hva andre tenker, mener, tror og vil
- Vår barnehage anerkjenner og synliggjør alle språk og kulturer og ser flerspråklige barn og foreldre som en ressurs
- Vår barnehage samhandler med foreldre for sammen å støtte barna i deres videre språkutvikling
- Personalet i vår barnehage er bevisst sin egen viktige rolle som språkmodeller for barna

PROSESSMÅLENE VURDERES GJENNOM

- Barnehagens planer
- Kvalitetsplanen
- Foreldreråd/samarbeidsutvalg
- Ansattes refleksjon over egen praksis
- Samarbeid med Johannes Læringscenter og Ressurssenteret

Antall, rom og form

Barnas hverdag er full av matematiske muligheter. Arbeid med fagområdet antall rom og form må skje i tett samspill med andre fagområder. Barn er tidlig opptatt av tall og telling, de utforsker rom og form, de argumenterer og er på jakt etter sammenhenger og å løse problemer. Fagområdet gir en unik mulighet for barn til å være medskapere i egen læring som fremmer glede, kreativitet og skaperlyst.

Det er viktig å se, ordsette og reflektere rundt mulighetene i hverdagsaktivitetene. Gjennom språk, lek og eksperimentering av hverdagsaktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse.

Et avgjørende suksesskriterium er et engasjert personale som er lyttende, oppmerksomme og proaktive overfor barnas matematiske uttrykk og interesse. De må ha kompetanse i faget for å se og utnytte mulighetene og

introdusere nye matematiske elementer som:

- Telling og kvantifisering
- Lokalisering
- Måling
- Design
- Lek og spill
- Forklaring og argumentasjon

Matematikk er et skapende fag, en rasjonell og spennende måte å strukturere virkeligheten på. Forståelsen kommer gjennom erfaring, språk, refleksjon, abstraksjon og systematisering.

Matematiske begreper i antall, rom og form har en naturlig sammenheng med barnets språk og språklige utvikling. Barnehagen skal være med på å stimulere barns evne til å bruke språket for utforsking, logisk tenkning, refleksjon, resonnering og problemløsning.

MÅLSETTING

- Utvikle barnas nysgjerrighet, matematikkglede og lyst til å utforske matematiske sammenhenger
- Utvikle barnas matematiske begreper

PROSESSMÅL

- I vår barnehage er det et miljø som oppmuntrer barn og personale til å være nysgjerrige og kreative i arbeidet med antall, rom og form i hverdagen
- I vår barnehage har personalet kunnskap om barns matematiske utvikling og hvordan matematisk forståelse utvikler seg hos barn
- I vår barnehage har personalet kunnskap om grunnleggende matematiske begrep og hvordan man kan bruke matematikk i samtaler, i lek og i andre daglige aktiviteter
- I vår barnehage er personalet opptatt av å legge til rette for at barn kan utforske, reflektere og resonnerer omkring matematiske problemstillinger
- I vår barnehage er personalet bevisste på å løfte frem barnas spørsmål med flere svar og begrunnelser, samt utfordre barna til å komme på flere løsninger
- I vår barnehage tar personalet utgangspunkt i barnets tanker og erfaringer i arbeidet med matematisk danning
- I vår barnehage arbeides det systematisk med antall, rom og form

PROSESSMÅLENE VURDERES GJENNOM

- Barnehagens planer
- Kvalitetsplanen
- Foreldreråd/samarbeidsutvalg
- Ansattes refleksjon over egen praksis
- Samarbeid med Johannes Læringscenter og Ressurssenteret

Pedagogisk utviklingsarbeid

Pedagogisk utviklingsarbeid er å arbeide systematisk med mål, innhold, arbeidsmåter og organisering av barnehagen for å utvikle virksomheten (RP 1996:134). I barnehagen som en lærende organisasjon er utviklingsarbeid en

kontinuerlig pågående prosess. Dette danner grunnlaget for det pedagogiske innholdet. Det betyr blant annet å omsette barnehageloven og rammeplanens intensjoner og mål til pedagogisk praksis.

MÅLSETTING

- Det pedagogiske tilbudet skal være planlagt, organisert, begrunnet, reflektert, målrettet og helhetlig

Dette betyr at barnehagen har konkrete mål og innhold i tråd med samfunnsoppdraget. Barnehagen skal arbeide konkret med innholdet for å oppnå målene og sikre progresjonen i aktivitetene når det gjelder tid, innhold, arbeidsmåter, organisering, barnegruppe og det enkelte barn. Videre at barnehagen har system for vurdering og utvikling av det pedagogiske tilbudet. I barnehagen er pedagogisk leder kvalitetssikrer av innholdet.

PROSESSMÅL

- I vår barnehage baserer vi det pedagogiske arbeidet på kunnskap om barn og barns utvikling og læring individuelt og i gruppe
- I vår barnehage baserer vi utviklings- og læringsaktiviteter på observasjon, planlegging, dokumentasjon, refleksjon, og systematisk vurdering og på samtaler med barn og foreldre
- I vår barnehage har vi evne til systematisk å observere, tolke og analysere barn og deres lærings- og utviklingsprosesser
- I vår barnehage har vi forståelse for betydningen av et omsorgs- og læringsmiljø preget av gode relasjoner, varme, kreativitet, glede og humor og opplevelse av mestring for alle
- I vår barnehage har vi nært samarbeid mellom barnehage, hjem og andre samarbeidspartnere
- I vår barnehage har vi kompetanse i ledelse, samarbeid og pedagogisk veiledning
- I vår barnehage vurderer vi organisasjonsutvikling og samfunnsendringer som har betydning for barnehagen
- I vår barnehage initierer og takler vi endringer for å prege utviklingen i barnehagen
- I vår barnehage reflekterer vi over barnehagens verdigrunnlag, over egne verdier, holdninger og væremåte og over etiske utfordringer i yrket

PROSESSMÅLENE VURDERES GJENNOM

- Barnehagens planer
- Kvalitetsplanen
- Medarbeidersamtaler
- Ansattes og barnehagens refleksjon over egen praksis

Dokumentasjon og vurdering

Barnehagen skal være et systematisk pedagogisk tilbud, hvor dokumentasjon og vurdering er en del av redskapene. Dokumentasjon og vurdering er også knyttet til planlegging. Med bakgrunn i "barnehagen som en lærende organisasjon" blir dokumentasjon og vurdering viktige elementer i barnehagens didaktiske arbeid. Dette arbeidet skal gå i regelmessige prosesser. Didaktisk relasjonstenkning er en modell som synliggjør hva et systematisk pedagogisk barnehagetilbud er. Barnehagen skal arbeide med klare målsettinger for kvalitetssikring, vurdering og utvikling av det pedagogiske tilbudet.

De ansatte i barnehagen skal være kjent med hvordan barnehagen dokumenterer og vurderer barns læringsprosesser. Hver enkelt barnehage skal ha et system for å ivareta og sikre det pedagogiske tilbudet til det enkelte barn og barnegruppen. Dokumentasjon og vurdering krever åpenhet og etisk bevissthet. Barnehagen skal involvere barn og foreldre i vurderings- og planleggingsarbeidet. For kvalitetssikring og

gjennomføring er det sentralt at barnehagens ansatte har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse.

Barnehagen må ha et bevisst forhold til hvorfor de dokumenterer og hva dokumentasjonen skal brukes til. Både barnas og de ansattes læringsprosesser skal vurderes.

Hovedmålsetting skal være utvikling av barnehagen som organisasjon – med mål om å gi et best mulig tilbud til barna. Fokusområdet skal bidra til at barnehagene utvikler gode dokumentasjons- og vurderingsprosesser, slik at barnehagen utvikler god praksis og kvalitet.

For å støtte opp om det enkelte barns utvikling, skal barnehagen ha kunnskap om bruken av observasjons- og kartleggingsmetoder. Dette arbeidet skal alltid gjennomføres i samarbeid med foreldre. Observasjons- og kartleggingsarbeid skal følges opp av systematiske tiltak for det enkelte barn dersom observasjoner viser behov for det.

MÅLSETTING

- Alle barnehager skal ha et system for dokumentasjon og vurdering som skal inngå i barnehagens regelmessige prosesser
- Alle barnehager skal ha kunnskap om observasjons- og kartleggingsmetoder til det enkelte barn og tiltak for oppfølging

PROSESSMÅL

- I vår barnehage arbeider personalet systematisk med dokumentasjon og vurdering
- I vår barnehage brukes dokumentasjon og vurdering som grunnlag for planlegging
- I vår barnehage gjennomføres vurderinger på en åpen, systematisk og planlagt måte
- I vår barnehage gjennomføres vurderinger på en reflekterende måte
- I vår barnehage er det et tydelig system for dokumentasjon og vurdering
- I vår barnehage tilegner personalet seg kompetanse om fokusområdet
- I vår barnehage benyttes observasjons- og kartleggingsmetoder til det enkelte barn når det er behov for det.

PROSESSMÅL VURDERES GJENNOM

- Kvalitetsplan med egenvurderingsskjema
- Barnehagens årsplan
- Foreldresamtaler
- Samarbeidsutvalg
- Ledersamtaler
- Brukerundersøkelse

Bruk av egenvurderingsskjema

Skjemaene er laget på bakgrunn av prosessmålene under fokusområdene og er tenkt til intern bruk i barnehagen. Det er utarbeidet vurderingskriterier for hvert fokusområde.

Som teksten viser kan skjemaet brukes individuelt, i mindre grupper av personalet eller hele barnehagen. Barnehagen skal legge opp til systematikk i dette arbeidet, og på den måten kan barnehagen internt dokumentere utviklingen som skjer. Bruk av skjema kan være en del av de årlige evalueringsprosessene.

Egenvurderingsskjemaet kan brukes blant annet til å videreutvikle barnehagen som en lærende organisasjon. Skjemaet skal bidra til at barnehagen finner sitt ståsted for arbeid med fokusområdene. Dersom dette skjer regelmessig, vil barnehagen ha mulighet til å synliggjøre utviklingen internt i hele personalgruppen. Skjemaet kan i tillegg være en del av medarbeidersamtalen.

EGENVURDERING

Barnehagen som språklig arena	1	2	3	4	5	6
Jeg/vi legger til rette for språklig samhandling i hverdagssituasjoner						
Jeg/vi har kunnskap om barns språkutvikling						
Jeg/vi legger til rette for et rikt, variert og stimulerende språkmiljø						
Jeg/vi samhandler med foreldrene for å støtte barnet i videre språkutvikling						
Jeg/vi er gode språkmodeller for barna						
Jeg/vi anerkjenner og synliggjør alle språk og kulturer, og ser flerspråklige barn og foreldre som en ressurs						
Jeg/vi vektlegger at morsmålet har en sentral rolle i utviklingen av norsk som andrespråk						
Jeg /vi arbeider systematisk med barnas språkutvikling						
Jeg/vi har gode rutiner for samarbeid med aktuelle instanser						

Antall, rom og form						
Jeg/vi har et miljø som oppmunter barn og personale til å arbeide med antall, rom og form i hverdagen						
Jeg/vi har kunnskap om barns matematiske utvikling og hvordan matematiske forståelse utvikler seg hos barn						
Jeg/vi har kunnskap om grunnleggende matematiske begrep og hvordan man kan bruke matematikk i samtaler, i lek og i andre daglige aktiviteter						
Jeg/vi er opptatt av å legge til rette for at barn får utforske, reflektere og resonnere omkring matematiske problemstillinger						
Jeg/vi er bevisste på å løfte frem barnas spørsmål med flere svar og begrunnelser, samt utfordre barna til å komme på flere løsninger						
Jeg/vi tar utgangspunkt i barnets tanker og erfaringer i arbeidet med matematiske danning						
Jeg/vi arbeider systematisk med antall, rom og form						
Pedagogisk utviklingsarbeid						
Jeg/vi analyserer rammefaktorene i planleggingen av det pedagogiske innholdet						
Jeg/vi baserer utviklings- og læringsaktivitetene på observasjon, planlegging, dokumentasjon, refleksjon og systematisk vurdering og på samtaler med barn og foreldre						
Jeg/vi utarbeider konkrete mål og innhold i tråd med samfunnsoppdraget						
Jeg/vi arbeider konkret med innholdet for å oppnå målene						
Jeg/vi gjennomfører uformelle og formelle læringsaktiviteter i tråd med målene						
Jeg/vi sikrer progresjonen i aktivitetene i fht tid, innhold, arbeidsmåter, barnegruppe og det enkelte barn						
Jeg/ vi vurderer vi barnas utviklings- og læringsprosesser og videreutvikler det pedagogiske innholdet med bakgrunn i dette						
Dokumentasjon og vurdering						
Jeg/vi gjennomfører systematisk dokumentasjon og vurdering						
Jeg/vi har valgt metode for dokumentasjon og vurdering						
Jeg/vi gjennomfører vurderinger på en åpen, systematisk og planlagt måte						
Jeg/vi har kunnskap om ulike metoder for dokumentasjon og vurdering						
Jeg/vi reflekterer og gjennomfører vurderinger av innholdet i barnehagen						
Jeg/vi har vi klare etiske retningslinjer når det gjelder dokumentasjon						
Jeg/vi har kunnskap om observasjons- og kartleggingsmetoder for enkelt barn						

STAVANGER KOMMUNE

Oppvekst og levekår
Ny Olavskleiv 6, 4008 Stavanger
Telefon 04005. Faks 51 50 85 55
www.stavanger.kommune.no